

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ.

НАША СЛОВА.pdf

Трэці год выдання **№ 20 (124) 15 траўня 2024 г.**

Юр'е адсвяткавалі ў Беліцы

"Юр'еў дзень" адсвяткавалі ў Беліцы Лідскага раёна.

У праграме свята: юр'еўскія песні, гульні, святочныя карагоды, абрадавае ўпрыгожванне каравая, ушанаванне пастухоў, дэгустацыя рытуальна-сімвалічнай стравы – яечні, канцэртная праграма з удзелам народнага фальклорнага гурта "ТАЛЕР" і народнага фальклорнага калектыва "УЛЬЯНІЦА".

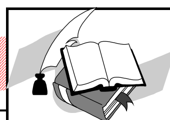
Наш кар.

Р А Д А Ў Н І Ц А

Калі прыходзіш на пагост к бацькам
прыбрацца, прытуліцца, перамовіць,
ты нібы апынешся раптам сам
у свеце іхнім ціхім і спакойным...
Ты не спяшайся, мітусня - парок,
яны ж чакалі гэтага спаткання,
каб ты, нібыта ў хату на парог
ступіў пасля працяглага растання.
Хай знічка ім аддасць тваё цяпло,
і кветачкі галоўкамі прылягуць ,
ты ім паведай, як табе было,
яны ж пачуюць... мо што і падкажуць...
Галоўнае адчуеш, што душа твая
да душаў іх сцяжынку не згубіла.
Важнейшая з традыцыяў, што ёсць -
не забываць бацькоўскія магілы...
Сюды не радавацца ходзім мы...
а рады атрымаць...

Алесь Станкевіч.

Памятаем усіх

Перад Радаўніцай 13 траўня ў шосты школьны дзень навучэнцы 1-4 класаў Дзітвянскай СШ здзейснілі паход да магілы невядомага салдата, дзе ўсклалі кветкі і ўшанавалі памяць хвілінай маўчання.

Для навучэнцаў 8-9 класаў адбылася роварапрагулка да памятнага знака Ігната Дамейкі.

ТК "Моладзь Лідчыны".

Наведалі Дом Валянціна Таўлая

Перад Радаўніцай Дом Валянціна Таўлая Лідскага гістарычна-мастацкага музея наведалі вучні СШ №11. Юныя наведвальнікі пазнаёміліся з экспазіцыямі, даведаліся пра жыццё і творчасць Валянціна Таўлая. Зацікаўленасць вучняў, якая была праяўлена ў іх вачах, а таксама цёплыя словы аб праведзенай экскурсіі падвялі рысу: маладое, падрастаючага пакаленне ўсё ж цікавіцца гісторыяй свайго краю, яно хоча ведаць мінулае, каб смялей крочыць у будучыню.

ТК "Культура Лідчыны".

"Вальс Перамогі"

Супрацоўнікі і калектывы Палаца культуры горада Ліды прынялі ўдзел у рэспубліканскай акцыі "Вальс Перамогі".

ТК "Культура Лідчыны".

Гучныя чытанні "Той самы страшны дзень вайны і першы крок да Перамогі"

Напярэдадні 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў 7 траўня ў філіяле "Лідская гарадская бібліятэка №1" для дашкольнікаў ДУА "Дзіцячы сад № 7 г. Ліды" прайшлі гучныя чытанні "Той самы страшны дзень вайны і першы крок да Перамогі". Дзеці даведаліся аб той страшэннай вайне, што забрала мільёны жыццяў, разбурыўшай многія вялікія каштоўнасці, створаныя чалавецтвам. За мірнае неба, за перамогу ў гэтай вайне Беларусь заплаціла вялікую цану. Вядоўца пазнаёміла хлопчыкаў і дзяўчынак з гісторыяй вызвалення горада Ліда. З вялікай увагай дзеці слухалі вершы і апавяданні аб вайне, глядзелі ўрыўкі ваеннай хронікі.

Наш кар.

№ 20 (124) 15 ТРАЎНЯ 2024 г.
наша СЛОВА.pdf

X Рэспубліканскі конкурс выканаўцаў на народных інструментах імя І.І. Жыновіча

X Рэспубліканскі конкурс выканаўцаў на народных інструментах імя І.І. Жыновіча адкрыўся 13 траўня ў Лідскім палацы культуры.

Са словамі прывітання да гасцей, журы і гледачоў звярнуліся кансультант аддзела ўстаноў адукацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Наталля Сляпцова і начальнік аддзела культурна-асветнай працы, мастацтваў і навучальных устаноў кіравання культуры Гарадзенскага абласнога выканаўчага камітэта Сяргей Давыдзік. Яны пажадалі канкурсантам удалых выступаў, а чальцам журы

плённай працы на конкурсных пляцоўках.

У рамках цырымоніі адкрыцця выступіў найстарэйшы музычны калектыў краіны - Нацыянальны акадэмічны народны аркестр Рэспублікі Беларусь імя Іосіфа Жыновіча. За дырыжорскім пультам быў Аляксандр Высоцкі, які з'яўляецца таксама галоўным дырыжорам сімфанічнага аркестра Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь.

Завяршылася мерапрыемства бурнымі авацыямі, якія сталі сімвалічным сігналам старту конкурсных праслухоўванняў.

ТК “Культура Лідчыны”.

Конкурс-пленэр "Нёманская зямля"

На базе ДУА"Бярозаўская ДШМ" адбыўся III абласны конкурс-пленэр "Нёманская зямля".

Свята творчасці! Адказнасць за арганізацыю і пагодны сонечны дзень! 140 гасцей з Гарадзенскай, Берасцейскай і Менскай абласцей і рэкламныя акцыі РУП "Беларуская шкляная кампанія", ААТ "Лідскае піва"! ААТ "Шклозавод "Нёман" з правядзеннем змястоўнай экскурсіі ў цэхі і музей! ПУП "Надрукуй" і ПТПУ "Прыладамайстар".

Шчырая ўдзячнасць ад Аргкамітэта за саўдзел! Старшыня журы - заслужаны дзеяч мастацтваў Бандарчук Н.Т., чальцы журы: Пятроўскі С.А. - выкладчык ДУА "Гарадзенскі каледж мастацтваў", Самахвалаў В.Д. - вядучы мастак шклозавода "Нёман".

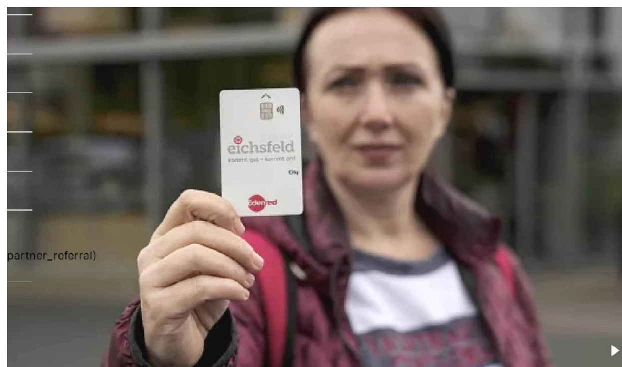
Дзень падазяк, захаплення і пажаданняў у падвышэнні статусу да Рэспубліканскага пленэру.

Гэтае мерапрыемства пацвердзіла прыгажосць і гасціннасць прынёманскай зямлі, магчымасць нашага горада прымаць такую колькасць гасцей!

ТК "Культура Лідчыны".

Навіны Германіі

Германія ўвяла карты для просьбітаў прытулку

Просьбіты прытулку ў Германіі больш не плацяць за прадукты гатоўкай, як большасць немцаў. Для гэтага ім выдадзены адмысловыя крэдытныя карты.

Аплатныя карты, прызначаны толькі для просьбітаў прытулку, набыла моц у Германіі ў адпаведнасці з новымі правіламі, прынятымі ў мінулым месяцы бундэстагам. Яны закліканы перашкодзіць мігрантам пераводзіць грошы за межы ФРГ сваім сваякам і сябрам. На гэтыя грошы часцяком аплачваюцца паслугі кантрабандыстаў.

Джыхад Амуры, просьбіт прытулку:

"Спрабаваў купіць штосьці ў краме, а мне сказалі, што гэта карта не іх партнёрская. Таму па ёй нічога не купіць. І яшчэ яна не працуе па ўсёй Германіі. Але для мяне гэта не праблема, таму што я прыехаў у Германію не па пакупкі".

Эрында Лаку, просьбітка прытулку:

"Палову грошай выдаюць гатоўкай, а палову кладуць на карту. На тую палову, што на карце, я магу купіць ежу, а на другую палову - усё патрэбнае для мяне і дзяцей у любой краме".

Групы абароны правоў мігрантаў раскрытыкавалі новаўвядзенне як дыскрымінацыйнае. Краіна па-ранейшаму значна больш арыентавана на наяўныя грошы, чым многія іншыя еўрапейскія краіны.

Юдыт, прадстаўнік прававой палітыкі НВА Pro Asyl:

"Такім чынам, уся дыскусія пра аплатныя карты была пачата з вельмі яснымі матывамі на канферэнцыі зямельных прэм'ер-міністраў. Яны жадаюць стрымаць людзей. Але трэба зусім выразна сказаць, што людзі бягуць з-за грамадзянскай вайны і ад пераследаў. Аплатная карта іх не адпудзіць".

Германія ўжо некалькі месяцаў спрабуе ўтаймаваць міграцыю, гэтая апошняя мера была прынята ўсяго за некалькі тыдняў да выбараў у Еўрапейскі Звяз.

Паводле СМІ.

Паэтычнае слова аб'ядноўвае прадстаўнікоў розных краін

Эрудыт і знаўца сусветнай літаратуры і паэзіі, перуанскі паэт і пісьменнік сталага веку **Луіс Мануэль Лопес Фарфан** цэніць літаратурныя здабыткі сваіх братоў - паэтаў і кожны панядзелак і чацвер прэзентуе іх новыя кнігі на сваёй старонцы ў Фэйсбуку.

Перагортваючы старонкі сусветнай літаратуры Луіс Мануэль Лопес, знайшоў узгадкі пра Перу, сонечную і вольную краіну на ўзбярэжжы Ціхага акіяна, у шматлікіх сусветных бестсэлерах: у Жуля Верна ў кнізе "Дзеці капітана Гранта", у Эдгара Алана По, у Скота Фіцджэральда, у Аскара Уайлда.

Ён дзяліўся з зацікаўленай аўдыторыяй гісторыямі жыцця і творчасці знакамітых перуанскіх паэтаў мінулага: Сэсара Вальеха, Магды Партал, Марыі Эміліі Карнеха, Бланкі Варэлы і іншых.

Па яго рэкамендацыі я прадстаўляю вам творчасць сучасных лацінаамерыканскіх паэтаў - Адама Санчэса і Леанарда Сармі з Перу і Мігеля Тума Ахкота і Фрэда Сагастума з Гватэмалы.

Паэты паходзяць з краінаў з высокім узроўнем беднага насельніцтва, але з багатымі культурнымі, літаратурнымі і духоўнымі традыцыямі, якія вельмі шануюцца.

Яны выкарыстоўваюць у сваёй творчасці самыя розныя паэтычныя віды і жанры, інтэлектуальна-філасофскую, грамадзянскую і пейзажную лірыку, у іх узнёслых радках адчуваюцца эліністычныя і рымскія традыцыі, пафас сакральнай паэзіі.

"Кожны паэт - гэта выспа ў акеане паэзіі, - піша старэйшы сябра пра сваіх братоў-паэтаў. - *Пераліваючыся ў словы, беспрэцэдэнтныя алегорыі, якія пераходзяць ад інтуіцый да даследавання нерэальных падземных светаў, знойдзеных, як Эды Месапатаміі. Словы выразаны, як знак захопленага ювеліра".*

Яшчэ адзін сучасны знакаміты паэт Гарольд Альва Віале, прэзідэнт Іберaамерыканскага фонду мастацтваў, арганізацыі Міжнароднага вясенняга паэтычнага фестывалю, выказаў падзяку свайму старэйшаму сябру Луісу Мануэль Лопес Фарфану за ўдзел у падрыхтоўцы часопіса "Электронная Літаратура. Паэтычны Гурток".

"Вершы лацінаамерыканскіх паэтаў адлюстроўваюць глыбокую рэчаіснасць, а таксама складанасць пачуццяў, а пры чытанні кранаюць нашы душы, бо яны такія праўдападобныя, бо аўтары ведаць, як перадаць прыгажосць і трагедыю існавання", - заўважае Адам Санчэс.

ЛЕАНАРДА САРМІ

Леанарда Сармі (Леанарда Сарм'ента Лопес) нарадзіўся ў Ліме, у сталіцы Перу.

Горад Ліма знаходзіцца на беразе Ціхага акіяна, гэта адзін з буйнейшых культурных цэнтраў Лацінскай Амерыкі, адметны багатай нацыянальнай культурай, паэзіяй і музыкай. У старажытнасці Перу было месцам росквіту культуры інкаў і іх развітай цывілізацыі. Ліма была заснаваны як Горад Каралёў у 1535 годзе іспанцам Фрасіска Пісара.

Гістарычны цэнтр Лімы быў унесены ў 1988 годзе ў спіс культурнай спадчыны ЮНЭСКА дзякуючы каштоўнай барокавай каталіцкай архітэктуры.

Леанарда Сармі мае ступень у галіне псіхалогіі і паслядыпломную адукацыю ў галіне клінічных даследаванняў. Юрыст, мае ступень магістра крымінальнага права. Ён працаваў судовым псіхолагам-экспертам у крыміналістычным бюро пры Кафедры судовай псіхалогіі, а таксама, у Псіхаса-

цыяльным аддзяленні прафілактычнага цэнтра для дзяцей і падлеткаў у Заруміле.

Леанарда Сармі піша кароткія вершы, паэтычныя апавяданні і паэтычную прозу; эпічныя, міфалагічныя апавяданні і байкі; стварае лірычную і рамантычную паэзію. Яго творы пабудаваны з рыфмаваных вершаў, прозы, метафар, пачуццёвых вобразаў у дзеяннях і дыялогах. Яго паэтычная лірыка выходзіць за рамкі рэалізму, маючы на мэце выклікаць катарсіс і прасвятленне душы. Акрамя таго, ён з'яўляецца аўтарам кнігі "Плябей і Паэзія" і стваральнікам афіцыйнай старонкі "Думаючы паперуанску" ("Pensando Peruano").

Мае каханне прыйшло

Маё каханне прыйшло! У вянцах лілей,
Спускаючыся, пранікла скрозь уздых кветкі,
Пастукала ў мае пыльныя ад забыцця дзверы,
каб сцерці рыданні маёй душы, якая раздзіраецца болем.
Божа, яго ахінальны водар выносіць мяне ў эмпірыі,
Мая малітва была пачута!
Маё сэрца радуецца мелодыі сваіх удараў,
і з кокана мая душа вылятае пылам.
Мае дрыготкія рукі цягнуцца да абдымкаў,
Я адкрыю ёй атрыўм сваёй адзіноты,
і я пакладу на яе арэол месяца і сонца, і абдыму яе.
З верай надзеі маёй я пацалую ёй рукі
Мая душа дрыжыць!
О, пабожнае каханне, я прымаю цябе з адданасцю.
Мая прынцэса! Вясна струменіцца з тваіх вачэй,
напаўняе зелянінай мой змардаваны, халодны дом,
дазволь мне пачуць нябесныя песні твайго голасу,
якіх маё каханне чакала шмат гадоў!
О, шчодрая Боскасць!
Тваё каханне запальвае маё абледзянелае вогнішча,
засуха ў яго руках становіцца дабраславёнай вадой,
сіняй, як неба!
Яна працягвае мне руку
і дае мне пялёстак архідэі, выплакацца.
Я дару табе свой сусвет!
Я буду жыць з табой, у прыстанку тваіх кветак.
Я буду арыентавацца ў тваіх акварэлях,
ты будзеш маёй карцінай і вершам!
Госпадзе, ці можа сэрца змясціць столькі шчасця?
Багацце твайго кахання ахоплівае мяне,
Некранутая мелодыя тваіх вачэй напаўняе мяне запалам!
О, каханая мая, я засмучаны сваёй беднасцю,
мне няма чаго табе прапанаваць.
Толькі маё сэрца будзе бессмяротным, каб любіць цябе!

Божа, на кожным світанні буду
я цябе будзіць ліраю майго духу,
У тваіх грудзях я пасею час, бо душа чакала цябе,
Жаданне лашчыць цябе будзе квітнець у тваім сэрцы,
Ты не будзеш мець тугі,
Я буду апякавацца тваім спакоем кадзіламі і малітвамі.

Плябэй і паэзія

Сабраныя галасы
шануюць цябе
святымі нотамі
і вянчаюць цябе міртамі і любоўю.

О, боская прынцэса!
Ваша Вялікасць.
Гэта Паэзія, -
твая Свабода -
каласальнае падарожжа.
Гамерычныя людзі!

Прыпыніце аўры ў залатых гарах
бляск золата на ліры,
і пакрыйце яго натхнёнымі вачыма
эмпірэяў, якія яго натхняюць.

Нястворaная Паэзія!
Дух слаўных эмоцый,
ты пракладаеш шлях засмучаным,
спяваеш пераможныя оды
у горкіх сэрцах, якія бягуць у жаху.
Яркі куст,
залаты вецер, ты звоніш сваім гукам
у горне палаючай пяшчоты,
перамагаючы цёмную лютасць боскім святлом.
Горад! Падары несмяротнаму яе гімн!
- А па той бок світання -
у цярністую ноч
зайздрасць і гнеў, ілжывыя блаславенні,
яны згаварыліся
з грознымі фурыямі,
супраць народа, які атрымліваў асалоду ад любові.

Прасталюдзін, на вуха прынцэсе ён прамаўляе:
- О, ваша высокасць, вецер прыносіць водар няшчасця!
Сабраны горад
у трывозе за сваю душу,
Размаўляйце з імі сваім святым голасам
і навявайце спакой.

Ад нечаканасці прынцэса прамаўляе свайму народу:
- Ваша вера натхняе мяне;
свет прыкрые плач
з салодкімі гукамі ліры,
і з чарай ён адолее сваю разбітасць!

І дух іх будзе расці і ўзвышацца, як песня,
і твая сіла пераможа ворагаў з верай святой!

Наступіў поўдзень, прыйшла ноч -
і мужчыны цёрлі вочы,
прагнасць прыплыла ў моры гневу,
і ён атрымліваў асалоду ад помсты крывёю народа.

- Абудзі сваіх ваяроў свядомасці, - усклікнуў прасталюдзін!
- Падробкі дамінуюць
з зайздрасцю, якая іх адольвае,
Ахвяры просяць літасці ў сваіх злачынцаў,
Вёска пакрыта чырвонай пенай.

У гэтым прасталюдзін, які валодае сваёй адвагай,
адзін рухаецца наперад; і ў паядынку тытанаў,
перамагае раз'юшаную Мягеру святлом сваёй дзіды.

А на іншым канцы поля бітвы - выдатная Паэзія.
Ён апусціў вочы ад зайздрасці,
апрануты ў архідэі, каб раззлаваць,
пасеяў ілюзіі ў меланхоліі.
Радасць перамогі ахапіла горад,
Але злыя пачуцці стаялі на каленях,
аддаючы даніну павагі прасталюдзінам,
чырванеючыя тыраны прынізілі сябе
перад блакітным алтаром паэзіі.

Уладарства боскае выпраменьвалася патрыётам,
і яно ўсміхнулася прасталюдзіну -
Каралеўства апладзіравала
сорамна і ўдзячна,
а прасталюдзін напісаў
кранальнае развітанне.

Паэзія набліжаецца да папіруса.
Ён чытаў свае вершы
і падымаў вільготныя вочы ў эпіцэю,
у пошук бясконцасці ўздыху -
кахання прасталюдзіна.

АДАМ САНЧЭС

Адам Санчэс (Хайме Санчэс Лесма) нарадзіўся ў Кахамарка ў Перу 6 сакавіка 1973 года. Яго дзяцінства прайшло ў Заньі, у дэпартаменце Ламбаека.

Занья - гэта горад на поўначы Перу, які знаходзіцца за 25 кіламетраў ад узбярэжжа Ціхага акіяна. У старажытныя часы тут існавала індзейская культура. У часы іспанскіх каланізатараў капітан Балтасар Радрыгес заснаваў тут горад Санцьяга Мірафлорэс дэ Занья, які потым стаў адметным іспанскай барокавай архітэктурай, прысутнасцю ордэнаў дамініканаў, аўгусцінцаў і іншых каталіцкіх хрысціянскіх супольнасцяў.

Пасля заканчэння сярэдняй школы Адам Санчэс марыў вывучаць літаратуру ці псіхалогію ва ўніверсітэце, але заняўся самаадукацыяй.

Аднойчы ён узяў удзел у радыёперадачы і спазнаў досвед, які зрабіўся яго творчым шляхам.

Пазней ён прыйшоў працаваць на Лічбавае Радыё і Радыё Лазер Плюс. З таго часу ён піша вершы і тэксты з развагамі пра філасофію і мараль. Публікуе свае вершы ў сацыяльных сетках і ўдзельнічае ў паэтычных вечарынах, апублікаваў кнігу вершаў "Рэкі ветру".

Дзень мае твой водар

Я падарожнічаю па горадзе сваёй мары,
і сонца малюе ў думках тваю ўсмешку.
Дзённае святло мае твой водар.
Мае вочы разбіваюць шкло тваёй далі.
Твая чуллівая душа п'е мёд дзён,
калі ён л'ецца паміж дрогкімі свечкамі
пад гукі блакітнай бязмежнай музыкі.
У моры твайго цела мае смуткі стануць світанкамі.

Сонца надзеі

Раніца атуляе мяне сваімі крыламі надзеі.
Яна ўсяляе ў мяне, як у дрэва, якое гукае,
Ранішняе святло, і танцуе ад смеху
Пад гукі світання.
Сонца зыходзіць з нябёсаў
Гары да майго акна.
Я забываю маё цела ў ложку
І купаюся ў золаце яго вод.
Нягледзячы на туман
І галавакружэнне маёй душы,
Кіпцюры ночы вырываюць мары,
Паміж крышталяў майго маўчання.
Таямнічая сідэрычная рука кранае
балючую скуру маёй настальгіі.
У зялёных рэках маіх жыл
Агоніяй бяжыць змяя маіх смуткаў.
Ноч канчаецца
З апошнімі ўспышкамі вугольчыкаў
Майго ценю.
Пераступаючы парог, раптам расплюшчваю вочы,
Духмяныя фіранкі раніцы,
Вуліцы ўсміхаюцца бязлюдна,
Іх каменныя твары агаляюць душы,
І сонца ператвараецца ў вецер,

Калі ўдалечыні ўздыхае далягляд і
Чуецца прадбачлівы голас часу.
Целы прыходзяць і сыходзяць з запаленай верай,
Нягледзячы на хваравітую ілюзію
і натуральны боль жыцця.

МІГЕЛЬ ТУМ АХКОТ, паэт майя УСПАНТЭКА

Мігель Тум Ахкот прадстаўляе Цэнтральнаамерыканскую краіну - Гватэмалу, на поўдні ад Мексікі, вядомую сваімі шматлікімі вулканамі, возерам Атытлан, утвораным у велізарным вулканічным кратэры, а таксама экзатычнай прыродай, трапічнымі лясамі, у якіх жывуць пумы і ягуары, водзяцца кракадзілы-кайманы. Некалькі месяцаў таму ў джунглях Гватэмалы да здзіўлення сусветнай археалагічнай супольнасці, з выкарыстаннем перадавых тэхналогій былі знойдзены тысячы будынкаў майя ўзростам ад 2000 гадоў.

У Гватэмале культура майя квітнела ў II-IX стагоддзях, потым на гэтыя прасторы прыйшлі плямёны тальтэкаў і кічэ, а з 1523 года землі былі заваяваныя іспанскімі канкістадорамі на чале з Пэдра дэ Альварада. Народ кічэ, адно з буйнейшых індзейскіх плямёнаў, аказаў супраціў іспанцам. Індзейцы былі ўпакораныя, але яны захавалі сваю мову і традыцыі.

Мігель Тум Ахкот з'ўляецца прадстаўніком гэтага народа, ён нарадзіўся ва Успантане, Кічэ ў Гватэмале, ён валодае трыма мовамі: успантэка, кічэ і іспанскай.

Ён супрацоўнічаў у напісанні падручнікаў на мове ўспантэка для Галоўнага ўпраўлення міжкультурнай двухмоўнай адукацыі DIGEBI.

Яго кнігі напісаны на мовах: успантэка і іспанскай.

Успантэка - мова майя, якая знаходзіцца пад сур'ёзнай пагрозай знікнення. Зараз налічваецца толькі каля 3300 карыстальнікаў гэтай мовай. Таму Мігель Тум Ахкот лічыць сваёй мэтай захаваць родную мову і ствараць на ёй выразную паэзію.

Мігель Тум Ахкот з'яўляецца лаўрэатам паэтычнай прэміі майя I Jun B'atz' i Jun Chowen, Maya' Na'owuj, 2023.

Ён заняў II месца на Конкурсе паэзіі карэнных народаў, арганізаваным Міністэрствам культуры і спорту Гватэмалы ў 2023 г.

Мігель таксама напісаў кнігі па культурных даследаваннях і выкладанні мовы ўспантэка для Academia de Lenguas Mayas de Guatemala - ALMG-

Мігель Тум Ахкот з'яўляецца прапагандыстам мовы ўспантэка і кічэ на радыёпрасторах. Яго вершы друкаваліся ў літаратурных часопісах у Мексіцы, Чылі, Аргенціне, Перу, Коста-Рыке і іншых краінах Лацінскай Амерыкі. Мігель Тум Ахкот мае некалькі нявыдадзеных зборнікаў вершаў.

Мой народ

Мяне топіць цёмны вецер, які спусташае мой народ,
тэрыторыя, спустошаная цяжкімі ланцугамі,
гвалтоўна затрымалася паміж крыжамі
ў фатальныя гады.
Мой народ стамляецца ў навязанай галечы,
смелыя і тэмпераментныя галасы, -
яны паднялі абураныя крыкі,
супраць прытулку кашмараў, але
няма жадання нас слухаць.
Ты чуеш згубны звон крывавага золата
ў магілах забойцаў; мёртвых без міру.
Недаядаючы студэнт наведвае заняткі,
галодны, хістаецца, вывіхнуты.
Мой рот расцвітае ад праклёнаў.

Прыняццё

Я маўчу.
У маім целе і ў маім духу -
Стогн старых пакут.
Я атрымліваю асалоду ад халодных світанкаў,
Мне падорана раніца,
З водарам кветак,
Я іду на шпацыр
Па звілістых цяснінах,
Прымушаю свае сэрца лётаць
Да вяршыняў узгоркаў.
Чую прыроду, якая
Шэпча пра бясконцае каханне.
Я разважаю, задаволены
Прыходам ночы.

Ціхія нетры

Успаміны спяць,
Як свежавыхаленыя ягуары,
Шэпт іх слядоў стогне
У цёмных фарбах дзён.
Жоўтае святло месяца
Лётае над узгоркамі і пячорамі…
Голас маіх продкаў!

Слізгаючы паміж дымнымі
Рэкамі ў гэтую чорную ноч.
Ва ўздыхах цемры
Кветка вечнага бязладдзя
Накрывае маўклівыя нетры яраў,
Гаспадары маўклівага часу,
Паміж рэвам і свістам,
Яны заяўляюць пра сябе
Са стогнамі і гучнымі песнямі.

Мой сын захварэў

Позірк майго дзіцяці быў замкнёны,
Яго вочы хочуць схавацца,
Яго доўгія павекі пачынаюць цямнець.
Слабыя рукі майго сына,
Ужо не могуць зачыніць дзверы,
Перад тварам пераследу з боку ягуараў.
У страўніку майго дзіцяці -
Вятры з чатырох бакоў
Пасяліліся
Ён надзьмуўся, як дзядулева горка,
У вятроў ёсць свае гульнявыя пляцоўкі.
У далёкіх сініх гарах,
І яны не павінны быць ва ўлонні майго дзіцяці.

===========================
Душа мая пераходзіць праз цёмныя цясніны,
Пульсуе ў далечыні недасягальных гор,
За імі з'яўляюцца бясконцам ланцугом
Новыя, ружовыя, непразрыстыя з-за далечыні.
Так даўно сышлі птушкі,
Распаліся іх гнёзды,
З іх рознакаляровых пёраў існуюць толькі легенды.
Ідуць за нашай хадой,
Абцяжараная наша душа,
Дайшла да мяжы стомленасці,
І не хапіла дыхання
Знайсці лепшы прытулак.

ФРЭД САГАСТУМ

Фрэд Сагастум, гватэмальскі паэт і пісьменнік. З 1974 года жыве ў ЗША. Піша на дзвюх мовах: іспанскай і англійскай. Але апошнія дзве кнігі (паэтычную і празаічную) ён вырашыў напісаць на роднай мове.

Два ўключаныя сюды вершы былі апублікаваны ў яго зборніку вершаў: Emalgias. Como un violin de surcos. ("Эмальгія. Як скрыпка з барозенкамі")

Уваход у сусвет "EMALGIAS" - гэта не простае займальнае і цудоўнае падарожжа, яно яшчэ і складанае, як шахматная гульня жыцця.

Таму гэты зборнік вершаў - мае шматузроўневае прачытанне, дзе адчувальна захаванне адзіноты ў розных шыротах і велічынях, чые вершы разгадваюцца і разрываюцца ў манеры нястрымнага плачу, крыку і надзеі -

крыку адчайнага ці бязлітаснага, у далечыні ночы ці на цвёрдым, пустынным асфальце жыцця, ад якога ўцякае або пераадольвае паэт, выказваючы сваю праўду вершам, выклікаючы развязку тых пакутаў.

Гэтыя зялёныя, чырвоныя, шэрыя і рознакаляровыя вершы вандруюць паміж мінными палямі, пустэльнямі ці зялёнымі лугамі - страчанымі раямі, прасякнутымі водарам садоў рамонкаў, палыну і чарэшні, якія супакойваюць душу і дух выгнанніка.

Жалобная паэзія праяўляецца ў "Вершах хлеба і надзеі", элегічным воклічы, глыбокай літаніі да існавання паралельных светаў роднай зямлі, укаранёнай у клопатах і паэтычнай працы, пераважаючых над сапраўднай выратавальнай надзеяй родных людзей.

У EMALGIAS таксама гучыць голас, зялёна-чырвоны верш, які асуджае знішчэнне навакольнага асяроддзя і нашай планеты, клопат пра дабрабыт будучых пакаленняў.

Замагільныя сусветы

Калі лупцуе лівень,
Назіраючы за гарызонтамі,
У адсутнасці зорак
З мільгаючымі мігатлівымі агенчыкамі,
Амазонскімі агнямі,
У невялікай кольскасці булёну -
Пануе цёмная галеча
Без месячнага святла.

Сустрэча падземных светаў
Пад ціхімі плошчамі мая.
Іншыя жыцці пераўзыходзяць
Люмінісцэнтныя сталактыты палярнага ззяння...

Пераклала з іспанскай мовы і падрыхтавала
Эла Дзвінская.

Славяне на Віленшчыне

Др. Хелена Цэгак-Галубовіч

Славяне на Віленшчыне ў святле даследаванняў археалогіі

Рэферат, прачытаны на з'ездзе Звязу асістэнтаў універсітэтаў, 30 красавіка 1938 г.

Этнічныя адрозненні, якія мы зараз назіраем на Віленшчыне, не ёсць вынікам працэсаў, якія адбыліся нядаўна. Яны з'яўляюцца вынікам доўгатэрміновых змен, пачатак якіх пакуль яшчэ немагчыма вызначыць дакладна. У любым выпадку гэтыя працэсы адбываліся на працягу некалькіх стагоддзяў.

Мы схільныя рэканструяваць гісторыю народаў на падставе захаваўшыхся пісьмовых дакументаў. Для Віленшчыны, якая разумеецца як край, у які акрамя сучаснага Віленскага таксама ўваходзіць і частка Наваградскага і Беластоцкага ваяводстваў, акрамя некалькіх лаканічных згадак, мы не маем больш пісьмовых дакументаў, якія б адлюстроўвалі нам гісторыю гэтай зямлі ў раннія часы, г. зн. у перыяд з VII па XIII ст. Крыніцай ведаў гэтай мінуўшчыны Віленшчыны для нас з'яўляюцца перш за ўсё, гістарычныя помнікі дагістарычнай эпохі.

Матэрыял для вывучэння дагісторыі навука здабывае праз раскопкі могільнікаў і паселішчаў таго часу. Такімі раскопкамі займаецца і Віленскі ўніверсітэт. Ужо на працягу пяці гадоў новыя археалагічныя матэрыялы збіраюцца ў Археалагічны музей нашага ўніверсітэта, дзе яны потым апрацоўваюцца. Нягледзячы на тое, што даследаванні ўніверсітэта знаходзяцца яшчэ на пачатковай стадыі, яны ўжо праліваюць пэўнае новае святло на рассяленне і рух славян на Віленшчыне ранняга перыяду і даюць падставы зрабіць ужо некаторыя праўдападобныя гіпотэзы.

Абапіраючыся на сабраным археалагічным матэрыяле IV, V і VI ст., мы можам сказаць, што ў той час толькі паўночна-заходнюю частку Віленшчыны займала племя балтаў, продкі сучасных летувісаў. На падставе пісьмовых дакументаў Лаўмянскі вызначае на Віленшчыне мяжу гэтых балцкіх плямёнаў у XIII ст., якая праходзіла ад Дзвіны да возера Свір і мястэчка Трабы, гэта значыць па ўсходняй мяжы сучаснага Ашмянскага павета а на поўдні не перасякала лініі Мерач - Эй-шышкі. Вядомыя на гэты час археалагічныя мат-рыялы не адмаўляюць магчымасці такой мяжы для балцкага насельніцтва у XIII ст., аднак з агаворкай, што ў папярэднія часы гэта лінія, верагодна, была больш прасунутая на ўсход, пра што, між іншым, сведчыць балцкія могілкі ў Галінаве каля Куранца ў Вілейскім павеце. Аднак з цягам часу балцкі элемент быў адкінуты на захад славянскімі плямёнамі, якія ціснулі з усходу. Пры тым варта падкрэсліць наяўнасць у археалагічным матэрыяле балцкіх магіл з трупаспаленнем у гэтай частцы Віленшчыны, якая месціцца на захад ад меркавананай усходняй мяжы балцкіх плямён […] і ў той жа час наяўнасць славянскіх могільнікаў, якія ляжаць на ўсход ад гэтай лініі размежавання, як напрыклад у Наўрах і ў Чарнявічах .

Гэта магло б сведчыць пра тое, што славяне з'явіліся на нашых тэрыторыях у больш ранні дагістарычны час, аднак пакуль у археалагічных матэрыялах Віленшчыны мы не маем ніякіх сведчанняў, якія б пацвярджалі гэтую здагадку. Апошнія раскопкі праводзіліся сёлета каля Чарневічаў Дзісненскага павета, яны далі матэрыял які дазваляе казаць пра славян на нашых землях ужо ў XIII - IX ст. а можа і раней.

Знойдзены да сёння археалагічны матэрыял на Віленшчыне, які можна аднесці да славянскіх плямёнаў, трэба падзяліць на чатыры групы.

Першая з іх, найбольш высунутая на поўнач, ахоплівае Дзісненскі і ўсходнюю частку Браслаўскага паветаў. Характэрнымі для гэтай групы з'яўляюцца курганныя могільнікі са шкілетамі, якія ляжаць у глыбокіх ямах пад курганамі. Каля Крывічоў знаходзіцца абарончае раннегістарычнае гарадзішча. З летапісаў мы ведаем, што ў той час

Полацкае княства займала вялікую тэрыторыю і яму нават падпарадкоўваліся некаторыя балцкія плямёны. Таму можна меркаваць, што Наўры разам з усёй другой групай, прэзентуюць нам род дрыгавічоў, якія знаходзіліся тут у той час пад палітычнай уладай крывіцкага Полацка. Ваяўнічы характар насельніцтва Наўраў лёгка тлумачыцца балцка-славянскім памежжам, дзе здаўна жылі розныя плямёны.

Трэцяя група прэзентуе славян на Віленшчыне, яны займалі ўсходнюю частку сучаснага Наваградскага ваяводства і рухаліся на захад, даходзячы, верагодна, да Гародні. Тыповымі для гэтай групы могільнікамі з'яўляюцца курганныя могільнікі ў Платава XII ст.[1] Для гэтай групы характэрнымі ёсць магілы са шкілетамі, якія знаходзяцца ў аснове кургана і адсутнасць курганоў з трупаспаленнем. Поўная адсутнасць зброі ў магілах, здаецца, сведчыць аб тым, што паселішча было мірным і існавала на працягу доўгага часу. Інвентар магіл адносна бедны, не бачым мы тут караляў з пацеркаў, нагул, там ёсць толькі адзінкавыя пацеркі.

Для трэцяй групы характэрныя пацеркі з ліставога срэбра, аздобленага філігранню. Гэты тып сустракаецца ў нашым краі толькі ў трэцяй, паўднёвай групе, на поўдзень і паўднёвы захад ад Менска. Імаверна, гэта звязана з нейкім паўднёвым гандлёвым цэнтрам, якім мог быць Кіеў. Сярод іншых упрыгожванняў - кольцы са свабоднымі канцамі і кольцы, скручаныя з некалькіх дратоў. У інвентары трэцяй групы вельмі рэдка сустракаюцца балцкія рэчы.

Бедны магільны інвентар перш за ўсё тлумачыцца адлегласцю ад вялікіх гандлёвых цэнтраў. Сувязь гэтай групы з поўднем, падкрэслівае тэхніка знойдзеных вырабаў, якая адрозніваецца ад вырабаў папярэдняй групы, а менавіта спіральна-стужкавая тэхніка лепкі сасудаў, якая прыйшла ў гэтыя раёны з паўднёвага ўсходу і магчыма, прынесла з сабой веданне ганчарнага кола.

Трэцяя група вядомая па Платаву - тыповая для мірных дрыгавіцкіх паселішчаў, якія, верагодна, знаходзіліся тут на працягу некалькіх стагоддзяў.

Чацвёртая група ідзе клінам з захаду і займае заходнюю частку Лідскага павета. Для яе характэрныя каменныя магілы, якія існуюць на Віленшчыне з XII па XV ст. У мужчынскіх магілах пераважна знаходзіцца зброя, сярод якой заслугоўваюць увагі баявыя чэканы, якія рэпрэзентуюць заходнеславянскі элемент. З жаночых упрыгожванняў найбольш прыкметныя завушніцы заходняга тыпу і завушніцы з трыма дроцікамі, якія звісаюць уніз і знізу ўпрыгожаны пласцінамі. Гэтая група з пераважна заходнімі элементамі прадстаўляе на Віленшчыне заходне-славянскую экспансію. Яна злучана з лехіцкім элементам, які ў XI ст. н. э. рухаўся на ўсход, на Віленшчыну, з паўночна-усходняга Мазоўша.

Групоўкі славян на Віленшчыне ў раннегістарычныя часы ў святле ранейшых і новых археалагічных даследаванняў уяўляюцца наступным чынам. Усходнія паветы займалі дрыгавіцкія паселішчы, жыхары якіх на працягу многіх стагоддзяў перасяляліся на нашы землі з паўднёвага ўсходу. Акрамя гэтага ўсходнеславянскага элемента, нам удалося ўлавіць на Віленшчыне славянскі хвалі якія ішлі з захаду. Найстаражытнейшай з іх можа быць экспансія на ўсход крывічоў, пра што можа сведчыць самая старая на сёння група могільнікаў у Чарневічах.

Крывіцкая экспансія магла быць вельмі старой, і таму мы не бачым яе ў рускіх летапісах. Бясспрэчна, далейшыя даследаванні дадуць больш інфармацыі пра гэтую важную праблему. Другой міграцыяй заходніх славян на ўсход была хваля, якая дала Русі заходнеславянскія групы вяцічаў і радзімічаў. У летапісе Нестара чытаем аб ляцкім паходжанні гэтых двух славянскіх плямёнаў. Гэта інфармацыя супадае з даследаваннямі археолагаў і мовазнаўцаў. У інвертарах могільнікаў гэтых плямён сустракаюцца ***s-падобныя*** пярсцёнкі - тып заходнеславянскіх упрыгожванняў. На падставе моўных даследаванняў, Шахматаў вызначыў для гэтых груп элементы, якія сведчаць пра іх заходняе паходжанне. На Віленшчыне сярод археалагічных помнікаў покуль не знойдзена слядоў гэтай другой міграцыі з захаду. Трэцяя ж міграцыя з Мазоўша на ўсход, якая пачалася ў XII ст., у археалагічным матэрыяле выяўляецца надзвычай выразна.

У святле археалагічных даследаванняў, Вілен-шчына працяглы час знаходзілася пад уплывам славянскіх перасяленняў з захаду і міжплемянныя адносіны складваліся тут не толькі пад уплывам ўсходнеславянскага элемента.

Helena Cehak Holubowiczcwa. Slowianie na Wilenszczyznie w swietle badan archeologii przedhis-torycznej // Kurjer Wilenski. 1938. № 120.

Пераклад і каментаванне Леаніда Лаўрэша.

[1] У 1936 г. Хелена Цэгак-Галубовіч раскапала тут 15 курганоў. Гл: Гуревич Ф. Д. Древности Белорусского Понёманья. Москва-Ленинград, 1962. С. 201. - *Л. Л.*

Беларусы сустракаюцца з індзейцамі

На фатаграфіях і малюнках, у тэлепраграмах, размовах і зваротах: Касцюшка, Макарэвіч, Міхед, Шадурскі; зварот да беларускіх дзяцей "Адкрыць Амерыку... па-беларуску"

(Працяг, пачатак гл. у № 19, 22, 24, 27, 30-34, 36-48, 50-52 (2022); 1-52 (53-104) (2023); 1-19 (105-123) за 2024 г.)

5.09.1989 г. мы пісалі ў "Голас Радзімы" з просьбай змясціць наш зварот да суайчыннікаў у Амерыцы да 500-годдзя "адкрыцця" Амерыкі. Ён апублікаваны пасля паўторнай просьбы ў жніўні 1991 г. з невялікім скарачэннем. У 1990 г. мы падрыхтавалі "дзіцячую" версію звароту з той жа нагоды.

У 1992 г. мы накіравалі ліст-зварот у газеты "Піянер Беларусі", "Зорька", "Настаўніцкая газету" і часопіс "Бярозка" (5.04.1992 № 72), у якім тэма юбілею "адкрыцця" Амерыкі звязвалася з конкурсам "Намаляваць індзейцаў".

Зрэшты, ужо ў 1990 г. мы маглі спаслацца на прыклады з беларускай дзіцячай прэсы, калі нашы дзеці малявалі індзейцаў у рамках розных конкурсаў.

Пасля апублікавання нашага адраса ў "Піянеры Беларусі" ў 1990 г. (больш простая форма запрашэння да дыялогу) мы атрымалі водгукі ад хлопчыкаў з в. Старыя Пескі і г. Белаазёрска Бярозаўскага раёна і з в. Старыя Максімавічы Клічаўскага раёна. Больш рэзанансу з гарадоў і вёсак у самых розных частках Беларусі было на аб'яву з аляскінскім малюнкам на старонцы "Родны склон" "Знамени юности" у тым жа годзе - сярод тых, хто напісаў або пазваніў, былі, зразумела, у асноўным прадстаўнікі малодшага пакалення, - адгукнуўся і дзіцячы клуб "Умелыя рукі" з Асіповіч (загадчыца Наталля Макарэвіч).

"АДКРЫЦЬ АМЕРЫКУ... ПА-БЕЛАРУСКУ

Дарагія сябры!

Мы, старэйшыя за вас, аматары гісторыі і геаграфіі, хацелі б расказаць крыху пра нашу ініцыятыву. Магчыма, яна не пакіне вас абыякавымі, а для многіх адкрые цэлы свет!

Вы ведаеце, вядома, у якім годзе Хрыстафор Калумб адкрыў Амерыку? Так, у 1492-м. Гэта значыць - вельмі хутка будзе пяць стагоддзяў гэтай падзеі, якая змяніла лёсы народаў. Ва ўсім свеце 500-годдзе "адкрыцця" Амерыкі будзе шырока адзначацца, а дзе-нідзе - і святкавацца. Хоць, на нашу думку, для свята няма падставы. Можа быць, вас здзівіла гэтае заключэнне? І тое, што слова "адкрыццё" мы ўзялі ў двукоссі? Але ж немагчыма адкрыць ужо адкрытую і населеную зямлю! Па сутнасці, гэта была сустрэча народаў.

ОТКРЫТЬ АМЕРИКУ... ПО-БЕЛОРУССКИ

Дорогие друзья I

Мы, более старшие, чем вы, любители истории и географии, хотели бы рассказать немного о нашей инициативе. Возможно, она не оставит вас равнодушными, а для многих - откроет целый мир I

Вы знаете, конечно, в каком году Христофор Колумб открыл Америку? Да, в 1492-м. То есть - очень скоро будет пять веков этому событию, изменившему судьбы народов. Во всем мире 500-летие "открытия" Америки будет широко отмечатся, а кое-где - и праздноватся. Хотя, по нашему мнению, для праздника нет основания. Может быть, вас удивило это заключение? И то, что слово "открытие" мы взяли в кавычки? Но ведь невозможно открыть уже открытую и неселенную землю I В сущности, это была встреча народов. Европа получила толчок в своем развитии, она заложила на "новом" континенте основы того высокого уровня "цивилизации", которым искренне гордятся американцы. Правда, часто забывая при этом о коренных жителях... Индейцам - множеству народов с самобытными культурами и собственной философией жизни - после встречи с европейцами пришлось нелегко, и это ощущается до сир пор.

Нужно сказать, что многие люди в Европе и Америке выступали против жестокого обращения колонизаторов с индейскими племенами. Среди таких людей были и белорусы. Самый известный - Игнатий Доменко, защитник арауканов. А первыми, кто с сочувствием относился к индейцам, были Скорина и Гусовский. К сожалению, на протяжении столетия к нам поступало очень мало информации из Западного полушария. У самой же Белоруссии хватало своих сложным проблем. Только в начале 20 века белорусы смогли кое-что узнать об индейцах из книжек на белорусском языке. И в дальнейшем наша республика отставала от соседей в области "индейских дел". Между тем Белоруссия тоже имела отношение к колонизации Америки. Много белорусов оказалось за океаном, они часто сталкивались с "первыми американцами", жили рядом, были по-своему открывателями.

Мы изучаем историю этих контактов, надеясь, что обнаружим еще немало интересных фактов, которые подтвердят, что белорусско-индейские связи существовали и что были они по преимуществу мирные, дружелюбные.

Белорусско-индейское общество, как мы назвали наше начинание, - за то, чтобы люди Белорусии были друзьями индейцев, никогда не говорили о "своей" европейской культуре с чувством превосходства и не забывали о солидарности.

To discover America... Belarusian way (appeal to children in Russian) p. 1 of 2

- 2 -

Мы хотели бы пригласить вас участвовать в рабо те нашего общества. Пишите нам, задавайте любые вопросы, сообщайте любопытные сведения, подчерпнутые вами из книг и журналов. Надеемся, совместными усилиями мы углубим наши знания, что поможет вам и у учебе, и в личных увлечениях, и, может быть, в будущей профессии.

Наверное, мало кто из вас отказался бы от возможности написать сверстнику из племени апачей или ирокезов, или сиу и получить ответ? Белорусско-индейское общество постарается обеспечить вам эту возможность.

Уважать другие народы, уметь постоять за себя и других, "выжить" в трудных условиях, делать своими руками необходимые в быту и красивые вещи, знать и беречь природу, быть честным, стойким и благородным - вот что значит жить "по-индейски".

Будем "индейцами"?

Ждем ваших писем по адресу: 246049, Гомель,

Белорусско-индейское общество.

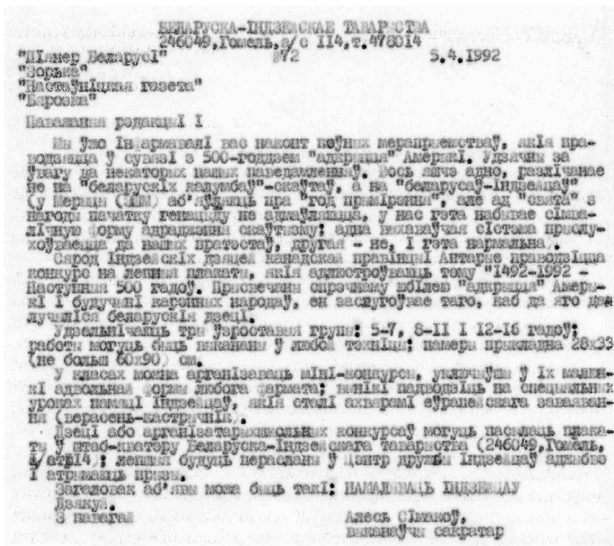
Алесь Симаков,

26 февраля 1990 г. Белорусско-индейское общество

Гомель

Открыть Америку... по-белорусски (обращение) р 2 of 2

БЕЛАРУСКА-ІНДЗЕЙСКАЕ ТАВАРЫСТВА
246049, Гомель, а/с 114, т. 478014

"Піянер Беларусі" №72 5.4.1992
"Зорька"
"Настаўніцкая газета"
"Бярозка"

Паважаныя рэдакцыі!

Мы ўжо інфармавалі вас наконт шэрагу мерапрыемстваў, якія праводзяцца ў сувязі з 500-годдзем "адкрыцця" Амерыкі. Удзячны за ўвагу да некаторых нашых паведамленняў. Вось яшчэ адно, разлічанае не на "беларускіх калумбаў"-скаўтаў, а на "беларусаў-індзейцаў" (у Мерыцы (ЗША) аб'яўляюць пра "год прымірэння", але ад "свята" з нагоды пачатку генацыду не адмаўляюцца, у нас гэта набывае сімвалічную форму адраджэння скаўтызму; адна выхаваўчая сістэма прыслухоўваецца да нашых пратэстаў, другая - не, і гэта нармальна.

Сярод індзейскіх дзяцей канадскай правінцыі Антарыё праводзіцца конкурс на лепшыя плакаты, якія адлюстроўваюць тэму "1492-1992 - Наступныя 500 гадоў". Прысвечаны спрэчнаму юбілею "адкрыцця" Амерыкі і будучыні карэнных народаў, ён заслугоўвае таго, каб да яго далучыліся беларускія дзеці.

Удзельнічаюць тры ўзроставыя групы: 5-7, 8-11 і 12-16 гадоў; работы могуць быць выкананы ў любой тэхніцы; памеры прыкладна 28х33 (не больш 60х90) см.

У класах можна арганізаваць міні-конкурсы, уключыўшы ў іх малюнкі адвольнай формы любога фармата; вынікі падводзіць на спецыяльных уроках памяці індзейцаў, якія сталі ахвярамі еўрапейскага заваявання (верасень-кастрычнік).

Дзеці або арганізатары школьных конкурсаў могуць пасылаць плакаты ў штаб-кватэру Беларуска-Індзейскага таварыства (246049, Гомель, а/с 114); лепшыя будуць пераслалы ў цэнтр дружбы індзейцаў [illegible] і атрымаюць прызы.

Загаловак аб'явы можа быць такі: НАМАЛЮВАЦЬ ІНДЗЕЙЦА

Дзякуй.

З павагай

Алесь Сімакоў,
выканаўчы сакратар

Appeal to Belarusian children (not published) / letter to the Minsk newspapers Piianer Belarusi, Zorka, Nastaunitskaia gazeta, magazine Biarozka 1992-04-05 № 72

Еўропа атрымала штуршок у сваім развіцці, яна заклала на "новым" кантыненце асновы таго высокага ўзроўню "цывілізацыі", якім шчыра ганарацца амерыканцы. Праўда, часта забываючы пры гэтым пра карэнных жыхароў... Індзейцам - мноству народаў з самабытнымі культурам і ўласнай філасофіяй жыцця - пасля сустрэчы з еўрапейцамі прыйшлося нялёгка, і гэта адчуваецца да гэтага часу.

Трэба сказаць, што шмат людзей у Еўропе і Амерыцы выступалі супраць жорсткага абыходжання каланізатараў з індзейскімі плямёнамі. Сярод такіх людзей былі і беларусы. Самы вядомы - Ігнацій Дамейка, абаронца араўканаў. А першымі, хто са спагадай ставіўся да індзейцаў, былі Скарына і Гусоўскі. На жаль, на працягу стагоддзяў да нас паступала вельмі мала інфармацыі з Заходняга паўшар'я. У самой жа Беларусі хапала сваіх складаных праблем. Толькі ў пачатку 20 стагоддзя беларусы змаглі штосьці даведацца пра індзейцаў з кніжак на беларускай мове. І надалей наша рэспубліка адставала ад суседзяў у галіне "індзейскіх спраў". Тым часам Беларусь таксама мела дачыненне да каланізацыі Амерыкі. Шмат беларусаў апынулася за акіянам, яны часта сутыкаліся з "першымі амерыканцамі", жылі побач, былі па-свойму адкрывальнікамі.

Мы вывучаем гісторыю гэтых кантактаў, спадзеючыся, што выявім яшчэ нямала цікавых фактаў, якія пацвердзяць, што беларуска-індзейскія сувязі існавалі і што былі яны пераважна мірныя, прыязныя.

Беларуска-індзейскае таварыства, як мы назвалі наша пачынанне, - за тое, каб людзі Беларусі былі сябрамі індзейцаў, ніколі не казалі пра "сваю" еўрапейскую культуру з пачуццём перавагі і не забываліся на салідарнасць.

Мы хацелі б запрасіць вас удзельнічаць у працы нашага таварыства. Пішыце нам, задавайце любыя пытанні, паведамляйце цікаўныя звесткі, узятыя вамі з кніг і часопісаў. Спадзяёмся, сумеснымі намаганнямі мы паглыбім нашы веды, што дапаможа вам і ў вучобе, і ў асабістых захапленнях, і, магчыма, у будучай прафесіі.

Напэўна, мала хто з вас адмовіўся б ад магчымасці напісаць аднагодку з племені апачаў ці іракезаў, ці сіў і атрымаць адказ? Беларуска-індзейскае таварыства паспрабуе забяспечыць вам гэтую магчымасць.

Паважаць іншыя народы, умець пастаяць за сябе і іншых, "выжыць" у цяжкіх умовах, рабіць сваімі рукамі неабходныя ў побыце і прыгожыя рэчы, ведаць і берагчы прыроду, быць сумленным, стойкім і высакародным - вось што значыць жыць "па-індзейску".

Будзем "індзейцамі"?

Чакаем вашых лістоў на адрас: 246049, Гомель, […], Беларуска-індзейскае таварыства.

Алесь Сімакоў,

Беларуска-індзейскае таварыства

26 лютага 1990 г.

Гомель".

«Учора? Сёння? Заўтра?»

КОНКУРС ЮНЫХ МАСТАКОЎ

«КІМ БЫ Я СТАЎ, ШТО Б УБАЧЫЎ, КАЛІ Б НАРАДЗІЎСЯ НЕ Ў ДВАЦЦАТЫМ СТАГОДДЗІ, А, СКАЖАМ, У ДВАНАЦЦАТЫМ ЦІ Ў ДВАЦЦАЦЬ ПЯТЫМ?»

Задумаліся юныя мастакі — і паляцелі ў рэдакцыю таямнічыя касмічныя пейзажы, адлюстраванні рамантычных сярэдневяковых палацаў, фантастычныя сцэнкі з мінулага і будучага.

Кім толькі не ўяўляюць сябе ўдзельнікі конкурсу! На сваіх малюнках яны ўступаюць у кантакт з іншапланецянамі, адбіваюць атакі крыжакоў, палююць на ільвоў у Афрыцы, танцуюць менуэты на вялікасвецкіх балах...

ДЗЯКУЙ ЗА ПАЛЕТ ФАНТАЗІІ, СЯБРЫ! ЧАКАЕМ ВАШЫХ НОВЫХ РАБОТ.

НАПАМІНАЕМ: конкурс юных мастакоў «УЧОРА? СЕННЯ? ЗАЎТРА»? працягнецца да 15 мая. Аўтары лепшых работ атрымаюць узнагароды.

А СЕННЯ мы знаёмім вас з малюнкамі Сашы ТАРАСЕНКІ з Мазыра («Даследую планету Уран»), Тані ХОЛАД з Маларыты («Урок верхавой язды») і Андрэя МІКУЛКІ з вёскі Ліпнішкі Іўеўскага раёна («Заўсёды марыў стаць індзейцам!»).

Yesterday! Today! Tomorrow! Drawings contest results, Piianer Belarusi (1990, March 29)

Літ.:

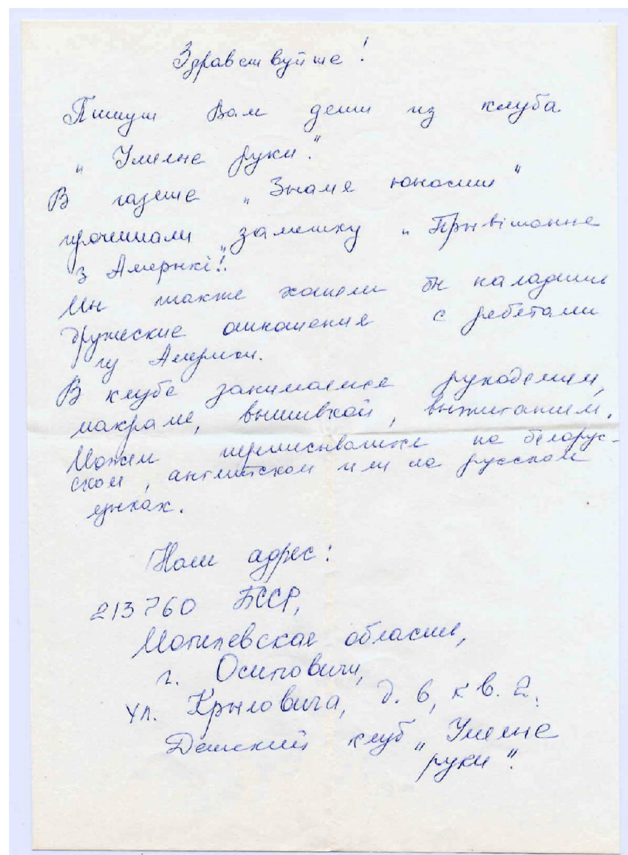
882 Академия Занимательных Наук. Вестник Академии Занимательных Наук. № 7 // Зорька. 1988. 17 июня.

562 Васілеўская Г. Што помніцца...: аповесць пра дзяцінства Веры Харужай / маст. А. І. Карповіч. Мн., 1991.

1059 Васільева Ю. "Нам было сонечна ў "Сонейку" // Піянер Беларусі. 1992. 20 жн.

6396 Віктарава А. Ці не час

Здравствуйте!
Пишут Вам дети из клуба "Умелые руки".
В газете "Знамя юности" прочитали заметку "Приветствие з Америкі!".
Мы также хотели бы наладить дружеские отношения с ребятами из Америки.
В клубе занимаемся рукоделием, макраме, вышивкой, выжиганием.
Можем переписываться на белорусском, английском или на русском языках.

Наш адрес:
213760 БССР,
Могилевская область,
г. Осиповичи,
ул. Крыловича, д. 6, кв. 2.
Детский клуб "Умелые руки".

Letter from a children's club in Asipovichy. Детский клуб "Умелые руки" (Осиповичи) 1990-07-25

закапаць свае тамагаўкі?! // Чырвоная змена. 2002. 13 лют. С. 5.

1078 Вождю племени - 8 лет // Знамя юности. 1981. 5 июня.

1079 Вождю племени - 8 лет // Советская Белоруссия. 1981. 12 мая.

3486 Вор угнал автомобиль с "вождями краснокожих" // Советская Белоруссия. 1997. 4 нояб. С. 3.

1099 Вучыцца трэба весела! // Піянер Беларусі. 1997. 17 снеж.

334 Вывучаем азбуку Морзе: [адказ на пытанне Васі Неўдаха, Столінскі раён, вёска Радчыск] // Піянер Беларусі. 1991. 27 чэрв.

4880 Егорова О. Гуттаперчевый мальчик // Советская Белоруссия. 1999. 24 дек. С. 12.

5350 Ідуць школьныя канікулы / фота У. Шубы // Звязда. 1988. 5 студз.

4669 Кукавякін У. Мой знаёмы вядзьмак // Піянер Беларусі. 1991. 28 сак.

1552 Лук'янаў Б., Латаў В. У іх няма дзяцінства. Мн., 1953.

6427 Маленький терминатор // Все обо всем. 2001. № 26/30. С. 2. (Подп. к печ. 24.11.2001 г.)

323 Педсавет: навіны народнай адукацыі: нада-кучыла! // Чырвоная змена. 1991. 27 мая - 2 чэрв.

4593 Печерникова И. А. Величие души: о воспитании в семье Ульяновых. Изд 7-е. Мн., 1985.

1810 Пракопчык Н. Дзімку ўжо шаснаццаць // Чырвоная змена. 1988. 23 жн.

1814 Працягваем вучыцца "індзейскай грамаце" / А тут што напісана? // Піянер Беларусі. 1990. 28 чэрв.

377 Приключения Супермена // Зорька. 1991. 13 дек.

1829 Пусть каждый пляшет и поет // Зорька. 1989. 15 дек.

6083 Сініцкая А. Магчымасць праявіць сябе // Настаўніцкая газета. 2001. 4 жн.

2075 "Учора? Сёння? Заўтра?" Конкурс юных мастакоў: [мал. Андрэя Мікулкі з вёскі Ліпнішкі Іўеўскага раёна ("Заўсёды марыў стаць індзейцам!")] // Піянер Беларусі. 1990. 29 сак.

2076 Фадеев А. ...Повесть нашей юности: из писем и воспоминаний. Мн., 1987.

2157 Шпаковский В. О. Из всего, что под руками. Мн., 1987.

2158 Шпаковский В. О. Когда уроки сделаны. Мн., 1991.

3749 Юрко М. "Туземцы" з краіны Светлячок // Настаўніцкая газета. 1998. 3 верас.

КАСЦЮШКА Тадэвуш (2) - мы ўпершыню даведаліся пра сустрэчу з Малой Чарапахай Касцюшкі і яго ад'ютанта Юльяна Нямцэвіча з кнігі В. Грыцкевіча 1968 г. у Пінску да 1978 г. (магчыма - першае беларускае выданне, дзе гэты факт пададзены).

На рускай мове ёсць і яшчэ некалькі публікацый, дзе згадваюцца тая сустрэча і ў цэлым адносіны Касцюшкі з індзейцамі. Вось што, напрыклад, публікуюць пра "Касцюшку і індзейцаў" у Казахстане ў 2018 г. (выкарыстаўшы артыкул 2015 г. з польскага сайта):

"Коча, ці як там яго завуць?

Большасці іншаземцаў прозвішча Касцюшкі дастаўляе нямала клопатаў. Не быў выключэннем прэзідэнт ЗША Джордж Вашынгтон: кажуць, ён пісаў прозвішча Касцюшкі адзінаццаццю рознымі спосабамі.

Некаторыя хацелі ісці лёгкім шляхам, як гэта зрабіў Ме-Шэ-Кін-Но-Куа, правадыр індзейскага племя маямі па мянушцы Маленькая Чарапаха [Малая Чарапаха], *які наведаў Касцюшку ў Філадэльфіі. Пазней ён расказваў свайму племені, што пасябраваў з выдатным* [прекрасным] *белым чалавекам, якога ён называў "Коча"".*

"Сяляне, яўрэі, афраамерыканцы і індзейцы

Усё сваё жыццё Касцюшка змагаўся за правы розных грамадскіх і этнічных груп. Ён пасябраваў з Агрыпай Хал, чарнаскурым мужчынам, які стаў яго ад'ютантам у гады вайны за незалежнасць ЗША. Для таго часу ліберальнае стаўленне Касцюшкі да Хала было вельмі незвычайным. Праз некалькі гадоў, падчас паўстання ў Польшчы, у Касцюшкі з'явіўся іншы чарнаскуры ад'ютант, Жан Лап'ер (гл. фота).

EUROPEAN REVIEW OF
NATIVE AMERICAN STUDIES

EDITOR/PUBLISHER:
Christian F. Feest
Fasanenweg 4a
D-63674 Altenstadt, Germany
Tel: +49-6047-67566
+49-69-7982 2122
Fax: +49-69-7982 3990

ISSN 0238-1486

Ales Simakou
BAIS
P. O. Box 114
Gomel 246049
Belarus/Weißrußland

19 February 1996

Dear Mr. Simakou,

Thanks for your letter of February 12 and the refernce to your article on "Indian images in Belarusian literature and the arts." I continue to be interested in your work, despite the fact that we might get involved in the politics of nationhood, where people claim past heros as their own. This may be especially true of Kosciuszko, who because of his role in the struggle for Polish independence is usually considered a Polish national hero. Have you found any trace of his supposed picture of Little Turtle? Are there any good contemporaneous accounts of the meeting of these two gentlemen?

Too bad about that publishing house. Unfortunately, this is what often happens first in times of change. It does not inspire me with great hopes for mankind in general.

I do look forward to seeing your article for *ERNAS*.

All best wishes,

Christian F. Feest

Letter from Christian Feest (European Review of Native American Studies) 1996-02-19

Алекс Старазінскі [Старажынскі], *аўтар амерыканскай біяграфіі Касцюшкі "Сялянскі князь" (Peasant Prince), сцвярджае, што Касцюшка адстойваў правы не толькі сялян, яўрэяў і афраамерыканцаў, але і індзейцаў. У сваёй кнізе ён прыводзіць расказ пра тое, як правадыр індзейскага племені маямі па імені Маленькая Чарапаха, з якім Касцюшка пазнаёміўся ў Філадэльфіі, у знак павагі падарыў яму тамагаўк і люльку міру. У адказ паляк падарыў Маленькай Чарапасе два пісталеты і загадаў "застрэліць першага, хто з'явіцца пакараць* [покорять] *цябе"".*

У сувязі з "Індзейскай майстэрняй" (American Indian Workshop, AIW), якую суарганізоўвалі ў Польшчы еўрапейскія індзеяністы, рэдактар галоўнага еўрапейскага спецыялізаванага часопіса па індзеяністыцы Крысціян Феест выказаў у нашай перапісцы намер дазнацца больш пра малюнкі Касцюшкі, на якіх былі адлюстраваныя індзейцы. І мы паведамілі, што ведалі пра гэта, у лісце да яго ад 10.03.1996 г.

Літ.:

8406 Адъютант Костюшко?.. Не только // Советская Белоруссия. 2008. 4 марта.

12725 Глинский М. Тадеуш Костюшко - борец за свободу по обе стороны Атлантики // Almatynski Kurier Polonijny. 2018. № 2. S. 26-31. (Автор: Миколай Глинский, 28 августа 2015. Источник: www.culture.pl.)

8112 Конеў Я. Амерыканская адысея Тадэвуша Касцюшкі. Мн., 2006.

8001 Конеў Я. Амерыканская адысея Тадэвуша Касцюшкі: аповесць // Полымя. 2004. № 10. С. 14-64; № 11. С. 76-115.

March 10, 1996

Dear Dr. Feest:

This is in response to your letter of February 19.

I thank you for your interest in my writings. The forthcoming workshop is interesting by both its place and theme. Unfortunately, I have no time to send you a translated "Polish" article or a file of relevant facts. By the way, which Slavic languages are you able to read? We ask you to mail to Gomel some of the workshop/conference's material, first of all (a review of)"Polish" and "Russian" presentations. I understand we are your eternal debtors.

The friendly meeting of Tadeusz Kosciuszko and Little Turtle on February 22, 1798 in Philadelphia is mentioned or described in a great deal of Polish biographies of the national hero. Belarusian biographers of Julian Niemcewicz, the Commander' secretary, paid attention to the place of the Miami chief in their American impressions "early" in the 1960s. There are not "good accounts", but I could list all of them. For example, the pioner of studying the role of Belarusians in the "discovery of the World", Valentin Gritskevich of St. Petersburg (1968), emphasizes Little Turtle's concern about making drunkards of Indians, cites his view of the white man' "supremacy" and mentions the "exchange": the chief receives Kosciuszko's cloak and glasses, the commander becomes a proud owner of a gift tomahawk. It is interesting to know if anybody wanted to trace the further movement of the gifts, the tomahawk in particular.

Has Kosciuszko drawn a picture of Little Turtle? It is known that he rested for several months after his first arrival from America somewhere in Pulawy and was often invited to the chambers of Marshal Borzęcki. The host was especially interested in "wild Americans" and Kosciuszko depicted their ways and such things as ornaments, nasal and wrist rings, etc. "Piórem to wszystko na ćwiartce papieru odrysował, które rysunki oprawne za szkło konserwował pan Borzęcki za meble. (He had drawn all this with a pen on a quarter of paper which drawings set into glass Mr. Borzęcki preserved behind the furniture.)" (Pamiętnik Jerzego Soroki pazia i koniuszego księcia ziem podolskich, 1772-1822, Tygodnik Ilustrowany, 1881, p.197). It is difficult to say if there are any pictures of his second stay in America and his meeting with Little Turtle. Niemcewicz' Indian drawings weas published in his Travels Across America, 1797-1807, Warszawa, 1959.

Our criteria of belonging to the Belarusians are more complex than those to Belarusian-borns. Kosciuszko is Belarusian-born, but also at least "partly" Belarusian" or a person of (partly) Belarusian origin. His Polish ancestry (if there) was thin, his self-consciousness was Polish and Lithuanian (i.e. combined Belarusian-Lithuanian-partly Ukrainian-Russian-even Latvian). For example, we still have not "enrolled" Andriolli, a Polish-Italian artist, whose mother was any Lithuanian and gave birth to him in Wilno, the capital of the greater Luthuania. We will never accept Leo Wiener, a Jew born in Bialystok (Belarusian ethnic territory), but Sonia Bleeker is "our" author and so on. In many cases, Poles and our Belarusians claim important figures without any grounds, beginning from Jan of Koln and "Belarusian companions of Columbus" (Dr. V. Kipel, USA).

Kosciuszko fought not only General Burgoyne, but his Iroquois allies as well. My article on Kosciuszko's "Indian War" is dedicated to some controversial issues of Polish/Belarusian-Indian relations, such as "double-dealing" of both American and Polish heroes of "Independence", and is full of "anti-intruders' independence-and-indigenous blood" pathos. I could cite the notorious General/President Harrison who praised Kosciuszko for his adherence to the ideal of freedom.

Sincerely yours,

Ales Simakou, BAIS

Letter to Christian Feest 1996-03-10

8514 Конеў Я. Грэчкасейная ідылія Тадэвуша Касцюшкі: раман // Полымя. 2008. № 1. С. 11-51; № 2. С. 44-71.

8123 Несцярчук Л. Андрэй Тадэвуш Банавентура Касцюшка: вяртанне героя на радзіму. Брэст, 2006.

8771 Сімакоў А. Індзейская вайна" Тадэвуша Касцюшкі // Лабірынт. 2010. № 3 (кастр.). С. 12-13.

7919 Шклярский А. Томек на тропе войны. Вологда, 1994.

6259 Юхо Я. Наш нацыянальны герой // Сыны і пасынкі Беларусі / С. В. Барыс, С. В. Тарасаў, Г. А. Ланеўскі і інш.; уклад. С. В. Барыс. Мн., 1996. С. 95-134.

4110 Korzon T. Kosciuszko. Biografia z dokumentow wysnuta. Krakow, 1894.

10252 Bajkowski A. Chicago nago. Lublin, 1992.

8484 Drozdowski M. M. The American Revolution in the Polish sociohistorical literature. Chicago, IL, [1977]. (Nowa Droga, no 4.)

8761 Haiman M. Kosciuszko in the American revolution. N. Y., 1943.

8763 Haiman M. Kosciuszko, leader and exile. N. Y., 1946.

11175 Jaroszynska H. Tadeusz Kosciuszko. Cz.1. Przed powstaniem; Cz. 2. Powstanie narodowe 1794 roku. Warszawa, 1917.

8469 Jones G. Tecumseh and the prophet of the West: an original historical Israel-Indian tragedy in 5 acts; (with historical notes, original letters, etc.). London; NewYork; Paris; Berlin, 1844.

8765 Kajencki F. Thaddeus Kosciuszko: military engineer of the American revolution. El Paso, TX, 1998.

11669 Kunasiewicz S. T. Kosciuszko w Ameryce: opowiadanie. Chicago, IL, 1907.

11490 Osiecki J. Kosciuszko w Ameryce: powiesc historyczna. Wieden, 1861.

8485 Pachonski J. Kosciuszko po insurekcji 1794-1817: dwa fragmenty. Lublin, 1986.

8486 Pauszer-Klonowska G. Polska - jego milosc: opowiesc o Julianie Ursynie Niemcewiczu. Lublin, 1973.

8474 Sipe C. H. The Indian wars of Pennsylvania: an account of the Indian events, in Pennsylvania, of the French and Indian war, Pontiac's war, Lord Dunmore's war, the revolutionary war and the Indian uprising from 1789 to 1795: tragedies of the Pennsylvania frontier based primarily on the Penna. archives and colonial records. Harrisburg, PA, 1929.

4190 Soroka J. Pamietnik Jerzego Soroki pazia i koniuszego ksiecia generala Ziem Podolskich, 1772-1822 / podal W. Wislocki // Tygodnik Ilustrowany. 1881. № 297. S. 147-148; № 298. S. 172-175; № 299. S. [?]; № 300. S. [?]; № 301. S. 212-213. (Seria III. T. 12.)

9095 Storozynski A. The peasant prince: Thaddeus Kosciuszko and the age of revolution / design by S. Walsh. New York, 2009.

9350 Wernic W. Slonce Arizony. Warszawa, 1967.

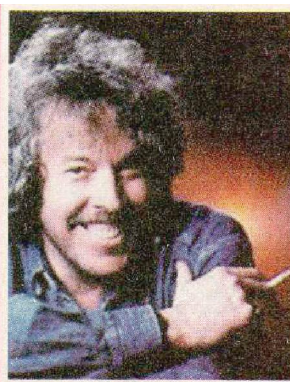
11691 Willson M. American history; comprising historical sketches of the Indian tribes; with a description of American antiquities. New York, 1847.

11430 Ziemska M. Dr Boleslaw Zielinski - pierwszy prezydent miasta Lucka na Wolyniu. Cz. 2 // Kurier Galicyjski. 2014. 17-30 stycznia (№ 1).

МАКАРЭВІЧ Андрэй - спявак і шоўмэн нарадзіўся ў Маскве, як і яго бацька Вадзім, але бацькамі апошняга былі Рыгор з в. Паўлавічы Бярозаўскага раёна і Лідзія (народжаная Усакоўская) з в. Блудзень (з 1964 г. Першамайская, цяпер аграгарадок у тым жа раёне). Бабуля-біёлаг і кіраўнік станцыі юных натуралістаў магла прывіць яму цікавасць і клопат у адносінах да прыроды Бразіліі. У сваёй кнізе "Не першае лірычнае адступленне ад правіл" Андрэй апісвае паездку на тэрыторыю Пантанала (Pantanal, Мату-Гросу, Мату-Гросу-ду-Сул), якая *"лічыцца нацыянальным паркам, і паляваць на ёй усім, акрамя абарыгенаў-індзейцаў, забаронена"*. Таксама раслінны свет адлюстраваны ў яго кнізе "Займальная наркалогія".

Яго непасрэднае знаёмства з індзейцамі адлюстравалася на тэлеэкране і ў друку.

У адным інтэрв'ю яго спыталі: *"Ты ладна* [изрядно] *паездзіў па свеце. Можаш сказаць, у якой краіне самыя прыгожыя дзяўчаты?"*

том пришел майор, долго смеялся. А я принес гитару, спел, и меня простили.

- У тебя были находки?

- Нет. Но где залежи амфор - я знаю. Целых, правда, мало. Но в музеи принимали.

Близким рисую, девушкам готовлю

- Ты изрядно поездил по миру. Можешь сказать, в какой стране самые красивые девушки?

- Я могу сказать, где их больше. У нас, в Чехии. Много по берегам Амазонки. Почему-то те индейцы, которые живут в джунглях, все низкорослые, кривоногие. А на берегах больших рек - дивной красоты.

- Твой идеал женской красоты?

Fragment from Andrei Makarevich's interview. Weekly newspaper Telenedelia (Minsk). 2002, May 13-19

Адказ яго быў кароткі, але выразны: "*Я магу сказаць, дзе іх больш. У нас, у Чэхіі. Шмат па берагах Амазонкі. Чамусьці тыя індзейцы, якія жывуць у джунглях, усе нізкарослыя, крываногія. А на берагах вялікіх рэк - дзівоснай прыгажосці*".

Літ.:

6758 Макаревич А. Мы со Свиридовой не женимся!: интервью // Теленеделя. 2002. 13-19 мая. С. 37.

7790 Мартинович В. Красота по-белорусски на экспорт // Белорусская газета. 2002. 1 июля. (Кл. сл.: индейцы, Макаревич Андрей.)

12569 Макаревич А. Не первое лирическое отступление от правил. М., [2018].

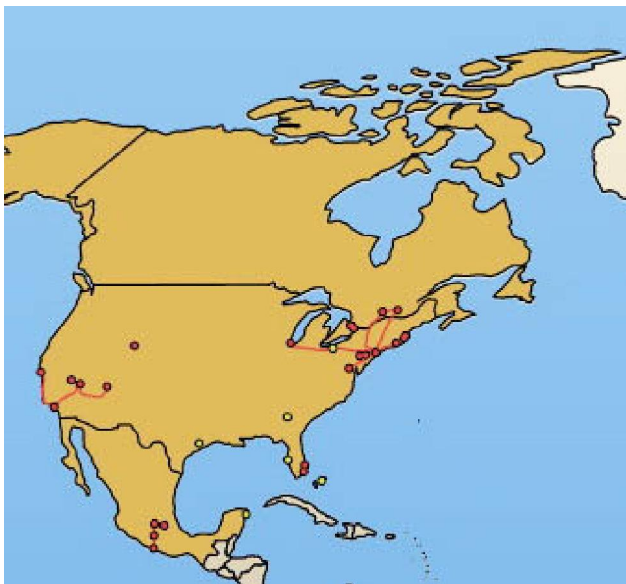
9114 Макаревич А. Сам овца: автобиографическая проза. [Изд. 2-е, испр.]. М., 2001. (Выд-ва "Захаров"; тут крыху закранутая індзейская этнамузыкалогія: "індзейская скрыпка".)

МІХЕД Юрый (Mikhed) - праграміст, вядомы як juras14; шмат падарожнічаў, змяшчаў у анлайн-галерэях шматлікія здымкі. Сярод вылучаных ім на сайце месцаў такія ў Амерыцы:

2007 - ЗША: Нью-Ёрк, Атланта, Кэйп-Канаверал, Кліўленд, Сент-Пітэрсберг (Фларыда), Тампа, Х'юстан; Мексіка: Касумель, Плая-дэль-Кармэн; Багамы: Наса (Насаў). 2008 - Канада: Атава, Манрэаль. 2012 - Канада і ЗША: Таронта, Ніягара-Фолс , Форт-Лодэрдэйл: Захад ЗША: Сан-Францыска, Малібу, Санта-Барбара, Пісма-Біч, Лос-Анджэлес, плаціна Гувера і пустыня Махавэ, Лас-Вегас. 2013 - Мексіка: вёскі, нацыянальны парк Істаксіўатль - Папакатэпетль (Izta-Popo Zoquiapan), Чыльпансінга-дэ-лос-Брава, Акапулька, Мехіка; ЗША: Чыкага, Форт-Рос, Алькатрас. Пералік не поўны.

Юрый склаў карту сваіх паездак (на сайце стан на ліпень 2020 г., але адзначаны толькі гарады, наведаныя пасля 2007 г.).

Подпіс, які суправаджаў здымак з індзейцам на вуліцы Манрэаля, ёсць на сайце Юрыя ў версіях на трох

Yuryi Mikhed's map of journeys (as for July 2022, cities visited after 2007)

Iurii Mikhed. Photo from Montreal, Canada. Presumably a South American Indian musician

Yurii Mikhed. Photo from Chilpancingo de los Bravo, Mexico

мовах. Мы перавялі беларускую ў афіцыйны правапіс і дадалі яшчэ і англійскую.

Травень (май) 2008: Манрэаль. Правінцыя Квэбэк (Квебек), Канада (рус. Монреаль. Провинция Квебек; укр. Провінція Квебек).

Міхед коратка спасылаецца на момант узнікнення французскага культурнага дамінавання ў гэтым месцы: *"Горад быў заснаваны французскімі каланістамі яшчэ ў 1642 годзе, таму гістарычны цэнтр прымушае забыць, што ты знаходзішся на амерыканскім кантынеце".*

"Акрамя англічан і французаў, трэцяй асноўнай групай канадцаў з'яўляюцца карэнныя народы Амерыкі. Як звычайна бывае з першабытнікамі, яны дэ-факта знаходзяцца на некалькі другагатунковым становішчы (справядлівасці дзеля заўважу, што мужык на фатаграфіі хутчэй паўднёваамерыканскі індзеец, чым канадскі)".

"Помимо англичан и французов, третьей основной группой канадцев являются коренные народы Америки. Как обычно бывает с аборигенами, они де-факто находятся на несколько второсортном положении (справедливости ради замечу, что мужик на фотографии скорее южноамериканский индеец, чем канадский)".

"Крім англійців і французів, третьою основною групою канадців є корінні народи Америки. Як зазвичай буває з аборигенами, вони де-факто перебувають на кілька другосортному положенні (справедливості заради зазначу, що мужик на фотографії швидше південноамериканський індіанець, ніж канадський)".

"Besides the English and the French, the third main group of Canadians are the indigenous peoples of America. As is usually the case with the aborigines, they are de facto in a somewhat secondary position (to be fair, the man in the photo is more South American Indian than Canadian)."

Здымак, які дэманструе ўбачанае Юрыем Міхедам у Мексіцы, зроблены ў чэрвені 2013 г. у штаце Герэра, у яго сталіцы Чыльпансінга-дэ-лос-Брава (Чильпансинго-де-лос-Браво, Chilpancingo de los Bravo, Guerrero).

Ён так растлумачыў матывы выбару гэтага пункта ў яго падарожжах: *"Для лепшага ўяўлення аб краіне я вырашыў заехаць у які-небудзь горад, аб якім да гэтага не ведаў наогул, і дзе б амаль не ступала нага замежнага турыста. Абсалютна адвольны выбар упаў на "абласны цэнтр" Чыльпансінга-дэ-лос-Брава".*

Міхась паведаміў пра інтэрв'ю, прысвечанае паездцы ў Мексіку, для радыё, эфір якога быў запланаваны на 12 і 13.07.2013 г. (1.06.2013 у сябе на live-journal.com ён праінфармаваў, што выедзе ў Мексіку на наступным тыдні.)

Літ.:

5529 Манрэаль // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. Т. 10. Мн., 2000. С. 85-86.

783 Яўменаў Л. Манрэаль // Яўменаў Л. Чужая планета: вершы далёкіх дарог і вяртанняў. Мн., 1980,

С. 15-16.

5536 Мексіка // Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. Т. 10. Мн., 2000. С. 261-268.

ШАДУРСКІ Віктар - размаўляў з індзейцамі ў Германіі, пра гэта мы даведаліся з інтэрв'ю з ім у газеце "Nika" "Гісторыкі размаўляюць на мове фактаў" (рубрыка "Студэнт нумара", інтэрв'юер - Ніка Васілевіч, галоўны рэдактар газеты - Дар'я Хоміч; пазначаны ў выпуску заснавальнік выдання - Студэнцкі савет па якасці адукацыі гістарычнага факультэта БДУ).

Віктар быў прадстаўлены як магістрант гістфака БДУ, *"вясёлы і абаяльны хлопец"*. Выбраныя пытанні і адказы даюцца ў нашай паслядоўнасці. Арфаграфія захаваная.

"В.: Ці любіш падарожнічаць?

Ш.: Люблю. Асабліва шмат я падарожнічаў у дзяцінстве. Калі быў у Цюбінгене [Tubingen], мае беларускія сябры ўвесь час ездзілі то ў Швейцарыю, то ў Страсбург, то ў Мюнхен. А я сядзеў у сябе ў гарадку, шпацыраваў па лясах мясцовым [мясцовых], ды ў рускую краму за згушчаным малаком хадзіў. Па-першае грошы эканоміў, а па-другое ва ўсіх гэтых месцах я калісьці ўжо бываў. Дык навошта плаціць больш?

В.: Ты нейкі час вучыўся за мяжой. Раскажы пра свой вопыт.

Ш.: Вучыўся я ў Цюбінгенскім універсітэце, па праграме ERASMUS+ 1 чатыры з паловай месяцы. Гэта было з кастрычніка па люты 2020 года. Цюбінген - маленькі, утульны нямецкі гарадок, быццам са старонак каляднай казкі. Там было вельмі весела! Жыў у паволжскіх немцаў, хадзіў на вечарынкі з бразільцамі, распавядаў амерыканскім індзейцам пра Беларусь і частаваў усіх без разбору журавінамі ў цукры. Ну і ангельскую мову крыху падцягнуў. Карацей суцэльнае задавальненне.

В.: Якія заўважыў адрозненні ў сістэме адукацыі?

Ш.: Калі казаць пра вучобу, то навучальная сістэма там пабудавана так, што студэнт абірае сабе прадметы і атрымлівае за іх балы. У тыдзень у мяне было толькі каля дзевяці лекцый і семінараў, асноўную частку працы даводзілася выконваць самастойна. Нямецкая мадэль прадугледжвае паглыбленае вывучэнне цікавых для цябе дысцыплін, беларуская ж - глыбокае вывучэнне ўсёй гісторыі.

В.: Што яшчэ цікавіць цябе акрамя гісторыі? Чым займаешся ў вольны час?

Ш.: Вельмі цікаўлюся доўгім сном і смачнай ежай, люблю пачытаць што-небудзь па ваеннай гісторыі, па мінскім спальным раёнам [мінскіх спальных раёнах] пагуляць. Увогуле, захапляюся жыццём ва ўсёй яе разнастайнасці, як нас вучыць мульцік "Душа"".

Цюбінген знаходзіцца ў зямлі Бадэн-Вюртэмберг, а пра згаданую ў інтэрв'ю праграму "Nika" напісала: "ERASMUS+ - гэта праграма Еўрапейскага Саюза,

Chіstian F. Feest
Editor
European Review of
Native American Studies
Fasanenweg 4A
D-63674 Altenstadt
Germany

February 12, 1996

Dear Dr. Feest:

Thank you for your letter of May 16, 1994 encouraging me to send articles hopefully to be published in the Review. I have lots of manuscripts in Belarusian, but I never considered my translations to be submitted. Certainly I was too shy and irresolute.

Almost all of my publications are not "scholarly" articles or appear in "mimiographed" editions. So I hesitated to send the descriptions for your remarkable and most important CEBONAS. Currently I have a "pure scientific" position and I think I would be glad to see it in your bibliography (in memory of the only academic publishing house Navuka i Tekhnika (Science and technology) which will disappear from "the face of the earth" in March by the efforts of the American enterprise PICORP as well as to mark the importance of the first "Belarusian-American Historical and Cultural Connections: Tradition and Modern Situation" (June 1994) conference and to acknowledge the presence of the Belarusian language in the European ("Indian studies") family.

Regarding the first article, I have, for example, a text entitled "The Indian War of Tadeusz Kosciuszko" (his 250th anniversary is an event in the February calendar).

In closing, many thanks for your work and the Review which is always a source of inspiration.

Sincerely yours,

Ales Simakou, BAIS

Letter to Christian Feest (Editor, European Review of Native American Studies, Altenstadt, Hessen, Germany) 1996-02-12

накіраваная на падтрымку супрацоўніцтва ў галіне адукацыі і прафесійнага навучання моладзі. Адна з мэт праграмы - развіццё мабільнасці і культурных сувязяў студэнтаў і выкладчыкаў".

Літ.:

12724 Шадурскі В. Гісторыкі размаўляюць на мове фактаў / інтэрв'ю Н. Васілевіч // Nika. [2021]. № 89 [апр.]. С. 4-5. (Тыр. 70 экз.)

2716 Каценбоген С. З. Первобытный человек: опыт социологического анализа этнографического романа Ренэ Марана "Батуала" [доклад, чит. в Историко-социологической секции Научного общества при БГУ 11 февр. 1923 г.]. Мн., 1923.

3448 Очеретний А. Ирокезы из БГУ // Имя. 1997. 3 окт. С. 6.

8997 Радзіеўская В. А. Гуманістычныя тэндэнцыі ў навучальна-выхаваўчым працэсе паўночна-амерыканскіх індзейцаў // Сборник работ 68-й научной конференции студентов и аспирантов Белорусского государственного университета: в 3-х ч. Ч. 3. Мн., 2011. С. 173-177. (Адукацыя паўночнаамерыканскіх індзейцаў.)

Алесь Сімакоў,
даследчык беларуска-індзейскіх сувязей.
Ales Simakou *(e-mail: baicri@tut.by),*
researcher of Belarusian-Indian (American Indian, Native American, Amerindian, First Nations) connections.

Индейцы, Indianie, Indians, indigenous peoples, indigenas, indios de America y Belarus; Алесь Симаков. Белорусы встречаются с индейцами. [Вып. 97].

Дзень Перамогі прыбліжалі не толькі фізічна, але і духоўна

Словы Уладзіміра Маякоўскага "Я хачу каб да штыка прыраўнялі пяро" у час вайны сталі актуальнымі. Палымянае слова газет і ўлётак натхняла людзей і дапамагала ім у барацьбе супраць ворага, як і баявая зброя, а ручка з пяром у журналістаў знаходзілася побач са штыком або аўтаматам.

Каля 250 пісьменнікаў Беларусі сталі ўдзельнікамі Вялікай Айчыннай вайны. Некаторыя з іх загінулі ў 20-гадовым узросце. Іх творы сталі свайго роду падмуркам, памяццю пра тыя жорсткія дні.

9 траўня ў Доме Валянціна Таўлая Лідскага гісторыка-мастацкага музея сабраліся майстры і прыхільнікі прыгожага пісьменства, прадстаўнікі з праекта "Памяць за сабою пакліч". З іх вуснаў былі зачытаны вершы на ваенную тэму, пра пераможны май і іншыя, былі праслуханы і нават праспяваны песні, гучалі шчымлівыя ўспаміны, якія захаваліся ад старэйшых людзей.

Гэта яшчэ раз падвяло рысу - такое не павінна больш паўтарыцца!!!! Са святам, з напамінам нас усіх!!!

Наш кар.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Адрас рэдакцыі:
231282, г. Ліда, вул. Лётная, 7а.
Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: sudnik@list.ru, sejlawiczy@gmail.com

Газета падпісана да друку 6.05.2024 г.

Фармат А-4.
Аб’ём 2,5 друкаванаыя аркушы.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі. Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета размяшчаецца на сайтах: http://nslowa.by/; http://pawet.net/; http://belkiosk.by/
Дазваляецца самастойная раздрукоўка на паперу.